

Miljø-
direktoratet

Kommunen som forurensningsmyndighet for avløpsanlegg i mindre tettbebyggelser

*- diverse juridiske avklaringer fra
Miljødirektoratet*

Tema

- Avklaringer knyttet til forurensningsforskriften kap. 13
- Avklaringer knyttet til kravet om eierskap etter lov om kommunale vass- og avløpsanlegg
- Avklaringer knyttet til sammenhengen mellom regelverkene

Forurensningsloven – forurensingsforskriften kap. 13

Lov om kommunale vass- og
avløpsanlegg

Avklaringer knyttet til forurensningsforskriften kap. 13

Skal hytter/hyttedefelt regnes som en del av en tettbebyggelse jf. forurensningsforskriften § 11-3 bokstav k?

- En tettbebyggelse består av en samling hus der avstanden mellom husene ikke er mer enn 50 meter. Hussamlinger med minst 5 bygninger, som ligger mindre enn 400 meter utenfor en annen tettbebyggelse vil regnes som en og samme tettbebyggelse.
- Utslipp av sanitært avløpsvann fra avløpsanlegg **mindre enn 50 pe er unntatt virkeområdet til både forurensingsforskriftens kapittel 13 (og 14)** og omfattes dermed ikke av tillatelsen etter forurensningsforskriften kap. 13.
- Det bør i utgangspunktet stilles like strenge krav til de separate utslippene som til utslippet fra tettbebyggelsen. Standardkravene for utslipp til følsomt område i kapittel 12 er i utgangspunktet veldig strenge.

Hvordan skal kommunen
håndtere lovlige utslipp av
urenset avløpsvann som
eksisterte før 2007?

Overgangsbestemmelsen i § 13-18

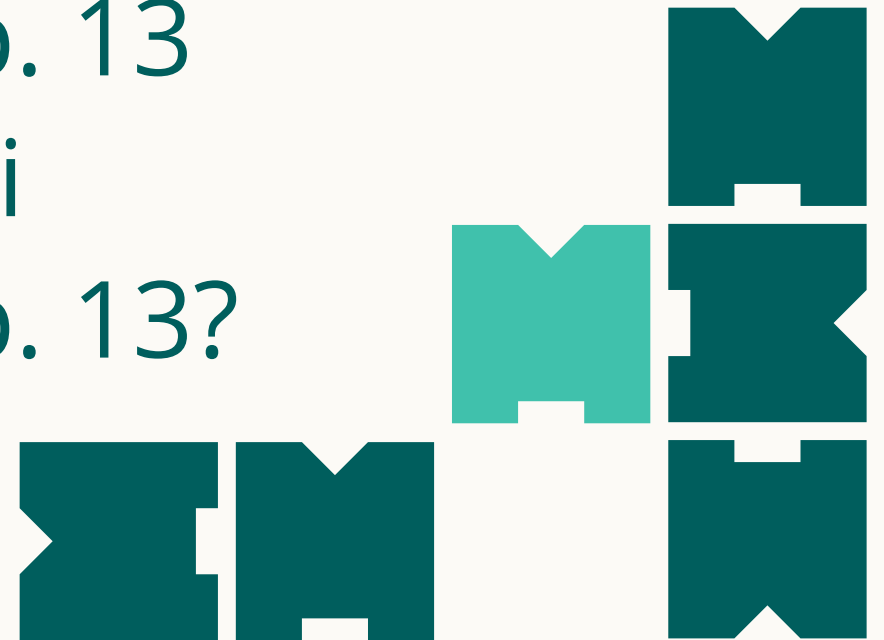
1. Tillatelser gitt før 2007 som gjelder utslipp til mindre følsomme områder under 1000 PE **gjelder fremdeles.**
2. Krav i tillatelser til følsomt og normalt område + utslipp større eller lik 1000 pe til mindre følsomt område **erstattes i tråd med § 13-18 annet ledd.**
3. Utslipp etablert før 1. januar 2007 og som det på tidspunkt for etablering ikke måtte innhentes tillatelse til er fremdeles lovlig. Kommunen *kan likevel i enkeltvedtak bestemme at slike utslipp er ulovlige etter en fastsatt frist*

- **At utslippene er lovlige/tillatelsene gjelder fremdeles (nr. 1 og 3 på forrige slide) er ikke ment som et unntak fra kravene i forurensingsforskriften kap. 13.**
- **Hensikten var å gi kommunen en overgangsperiode men målet er at alle avløpsanlegg omfattet av kap.13 skal reguleres i medhold av kap. 13.**
- **Kommunen må finne ut om utslippet er omfattet av § 13-18 første, andre eller tredje ledd.**

Kan kommunen ilegge
overtredelsesgebyr for
overtredelser av krav i
forurensningsforskriften kap. 13
eller tillatelse med hjemmel i
forurensningsforskriften kap. 13?

- Forskrift om overtredelsesgebyr fastsettes med hjemmel i forurensningsloven § 80
- Kommunen har ikke fått delegert hjemmel til å fastsette forskrift om overtredelsesgebyr.
  - Miljøverndepartementets rundskriv om kommunens myndighet og plikter etter forurensningsloven (T-5/98) omfatter ikke forurensningsloven § 80

Eierskapsbegrensningen i vass- og avløpsanleggslova

Når gjelder kravet om kommunalt eierskap:

- For anlegg etablert etter 2012
- Krav om «løyve» ved utvidelse eller sammenslåing jf. § 2
- Gjelder ikke separate avløpsanlegg mindre enn 50 pe.
- Gjelder ikke vannforsyningsanlegg som forsyner færre enn 20 husstander/hytter eller færre enn 50 personer.

Forholdet mellom
forurensningsforskriften kap. 13
og lov om kommunale vass- og
avløpsanlegg

Må det være et *organisert andelslag* som søker om utslippstillatelse?

- For nyetablerte anlegg etter 2012 kan avløpsanlegget med «løyve» fra kommunen drives og eies av et andelslag.
  - dersom kommunen ikke er eier som er hovedregelen etter loven.
- Men: tillatelse etter forurensningsforskriften gis til **virksomheten** (som her betyr aktiviteten) og ikke selskapet.
- Det er ikke noe i veien for å gi en tillatelse til et AS eller lignende privat foretak, men tillatelsen **bør gis under forutsetning av at det etableres et andelslag som driver iht. vass- og avløpsanleggslova.**

Kan utslippstillatelsen gis til private utbyggere?

- Aktuelt ved etablering av for eksempel hyttefelt hvor hytteeierne ikke enda eksisterer og kan etablere et andelslag.
- Hvordan kan man gjennom utslippstillatelsen sikre at anlegget ikke blir ulovlig etter vass- og avløpsanleggslova?
- **Miljødirektoratet anbefaler at man gjennom utslippstillatelsen oppstiller som forutsetning at tillatelsen bare kan tas i bruk når anlegget er i overensstemmelse med eierskapsbegrensningene i vass- og avløpsanleggslova.**

Må kommunen bygge og betale avløpsanlegget selv, eller kan kommunen overta anlegget ved ferdigstillelse fra en entreprenør eller lignende?

- Avgjørende for at en slik løsning skal kunne være forenelig med loven, er at det inngås en forpliktende avtale om overdragelse av anlegget til kommunen når det er ferdigstilt, samt at hensynene som begrunner regelen om kommunalt eierskap blir ivaretatt også i byggefasen.
- Dersom overdragelsen ikke gjennomføres må anlegget anses å være i strid med loven.

Er det adgang til å overdra et anlegg fra AS til andelslag?

- Eksisterende vann- og avløpsanlegg kan bare overdras til kommuner, jf. § 1
- Miljødirektoratet i en tidligere sak kommet til at man likevel må innfortolke i loven en adgang til å overdra et **eksisterende privat anlegg til et nyetablert privat andelslag**, fordi det er adgang til at nye anlegg kan eies av andelslag. Alternativt ville man kommet i en situasjon hvor andelslaget ikke hadde anledning til å overta et eksisterende anlegg, samtidig som de hadde mulighet til å opprette et nytt anlegg på samme sted.

Oppfølging av anlegg i strid med eierskapskravet i vass- og avløpsanleggslova

Hva gjør man der en kommune har gitt tillatelse til etablering av private avløpsanlegg iht.

forurensningsforskriften kapittel 13 **uten å være**

klar over kravet i lov om kommunale vass- og

avløpsanlegg § 2, jf. § 1 om at slike anlegg bare

kan etableres som andelslag?

- Selv om kommunen ikke har vært klar over regelverket, så kan man **anse den for å ha behandlet en søknad om etablering av privat anlegg etter lov om kommunale vass- og avløpsanlegg § 2, og at det derfor innbakt i tillatelsen etter forurensningsloven ligger en tillatelse («løyve») til etablering av et privateid anlegg.**
- Selv om kommunen ikke har stilt krav om at anlegget skal etableres som et andelslag, må man tolke lov om kommunale vass- og avløpsanlegg slik at det er et ufravikelig vilkår, jf. § 2 annet ledd.
- Det innebærer at så lenge anleggene **ikke etableres som andelslag, så driver de ulovlig iht. § 2.**

Kan kommunen kreve opprettelse av andelslag etter at utslippstillatelse er gitt og anlegget er i drift?

- Kommunen kan (bør) for det første **påpeke at anlegget er ulovlig** og vise til at loven krever at anlegget skal eies av brukerne. Mangelen på sanksjonsmuligheter etter vass- og avløpsanleggslova er likevel en utfordring.

«Sikkerhetsventil» forurensningsloven

§ 18 andre ledd:

- *«Tillatelse kan i alle tilfeller tilbakekalles eller endres når det har gått 10 år etter at den ble gitt.»*
- Gir ny anledning til å oppstille forutsetning om kommunalt eierskap eller etablering av andelslag for å ta tillatelsen i bruk.

Camilla Sandvik Grande

Seniorrådgiver, Juridisk
seksjon forurensning

Tlf: 47635475

Camilla.sandvik.grande@miljodir.no

Miljødirektoratet

Pb. 5672, Torgarden, 7485 Trondheim

miljodirektoratet.no | miljostatus.no

73 58 05 00 | post@miljodir.no

